

Магістр 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ

Анотація. Розглянуто процес управління кредитними ризиками в банку за допомогою застосування технології моделювання. Запропоновано модель управління кредитними ризиками, визначено засади створення програмно-технічного забезпечення виконання кредитних операцій.

Аннотация. Рассмотрен процесс управления кредитными рисками в банке посредством применения технологии моделирования. Предложена модель управления кредитными рисками, определены принципы создания программно-технического обеспечения исполнения кредитных операций.

Annotation. The process of credit risk management in the bank through the use of simulation technology is considered. A model of credit risk management, the principles of software and hardware supply for implementation of lending operations are offered.

Ключові слова: моделювання, бізнес-процес, кредитний ризик.

У банківській діяльності кредитний ризик вважається одним з найбільш загрозливих для банку, оскільки кредитні операції становлять значну частину активних операцій банку, націлених на отримання прибутку. Але, надаючи кошти позичальникам, банк не тільки отримує прибутки, а й наражається на ризик неповернення позичкових коштів у результаті неплатоспроможності позичальника.

Як правило, визначення плато- та кредитоспроможності позичальника відбувається на етапі оцінки та аналізу діяльності позичальника. Тому банківський прибуток багато в чому залежить від працівників кредитного відділу, що проводять даний аналіз.

На жаль, на сьогоднішній день процес управління кредитними ризиками не є досконалим, про що свідчать показники списаної кредитної заборгованості банків.

Тому оптимізація даного процесу залишається актуальним питанням на сьогодні.

Для того щоб оптимізувати будь-який бізнес-процес, спочатку необхідно дослідити його поточний стан, що дозволяє здійснити технологія моделювання бізнес-процесів.

Ця технологія дозволяє за допомогою розроблених міжнародних стандартів моделювання побудувати модель процесу та розглянути всі його аспекти з метою формалізації інформації про бізнес-процес, а також виявити його недоліки та здійснити оптимізацію.

Існує багато стандартів, що дозволяють реалізувати це завдання, та найрозповсюдженішим серед них є стандарт IDEF0. Моделі в нотації IDEF0 націлені для високорівневого описання бізнесу організації в функціональному аспекті [1].

Моделювання процесу потребує розгляду етапів, з яких він складається, а також вивчення документації, що регламентує даний процес, та механізмів, за допомогою яких він здійснюється.

У банківській практиці виділяються такі етапи кредитування:

1. Попередня оцінка позичальника.
2. Аналіз кредитоспроможності позичальника.
3. Підписання договору кредиту.
4. Супроводження кредиту та моніторинг.
5. Погашення кредиту [2].

Та фактично увесь процес можна поділити на попередній етап (аналіз проекту кредитування), безпосередньо укладання договору кредиту та етап його супроводження.

При цьому використовуються такі нормативно-правові документи:

1. Внутрішнє положення банку з кредитування.
2. Положення Національного банку України (надалі – НБУ) № 279.
3. Положення НБУ "Про кредитування" № 246.
4. Положення НБУ № 368.
5. ЗУ "Про банки та банківську діяльність".
6. ЗУ "Про заставу".
7. ЗУ "Про нотаріат".
8. ЗУ "Про страхування".
9. ЗУ "Про оподаткування підприємств".
10. ЗУ "Про банкрутство".
11. ЗУ "Про банківське впровадження".
12. Постанова НБУ № 481.
13. Постанова НБУ № 172.
14. Постанова НБУ № 22.

16. Положення "Про кредитні комітети та комісії".

17. Договір кредиту.

Механізмами, за допомогою яких відбувається процес кредитування, є:

1. Програмно-комп'ютерне забезпечення банку.
2. Працівники кредитного відділу.
3. Працівники юридичного відділу.
4. Працівники відділу застав.
5. Працівники служби безпеки.
6. Кредитний комітет/комісія.
7. Нотаріуси.
8. Страхувальники.
9. Судові органи.

Також для побудови моделі необхідно вивчити документи, що є вхідними на кожному з етапів процесу, та ті, які повинні бути отримані в результаті. Так, перелік вхідних та вихідних документів наведено в таблиці.

Таблиця

Вхідні документи	Вихідні документи
Пакет документів, що містить первинні відомості про позичальника	Висновок кредитного експерта
Документи, що необхідні для детального аналізу кредитоспроможності позичальника	Висновок кредитного відділу
Експертний висновок відділів банку	Висновок юридичного відділу
Протокол кредитного комітету/комісії	Висновок відділу застав
Кредитна справа	Висновок служби безпеки
Рішення кредитного комітету на етапі супроводження кредиту	Протокол кредитного комітету/комісії
Платіжне доручення клієнта щодо погашення боргу	Акт проведення перевірки
Платіжна вимога банку щодо погашення боргу	Кредитна справа
Додаткові договори з кредитування	Додатковий договір
Кореспонденція з позичальником	Рішення кредитного комітету (на етапі супроводження кредиту)
Інформація для моніторингу	Стягнення безнадійної заборгованості
Інформація міжбанківської бази даних кредитних історій	Списання безнадійної заборгованості
	Рішення суду

Таким чином, у стандарті IDEF0 дана модель буде мати такий вигляд (рис. 1 і 2).

На рис.1 зображена модель процесу управління кредитним ризиком 1-го рівня декомпозиції. Даний процес складається з трьох етапів: аналіз кредитоспроможності позичальника, оформлення кредитного договору та супроводження кредиту. Саме на етапі аналізу кредитоспроможності позичальника здійснюється оцінка кредитного ризику.

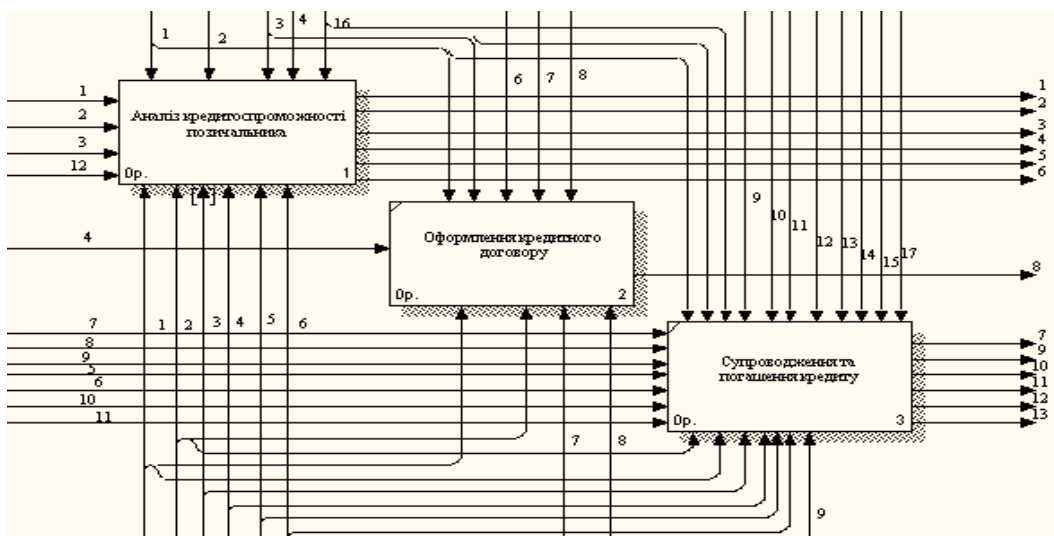

Рис. 1. Процес управління кредитним ризиком

Декомпований процес аналізу кредитоспроможності позичальника наведений на рис. 2.

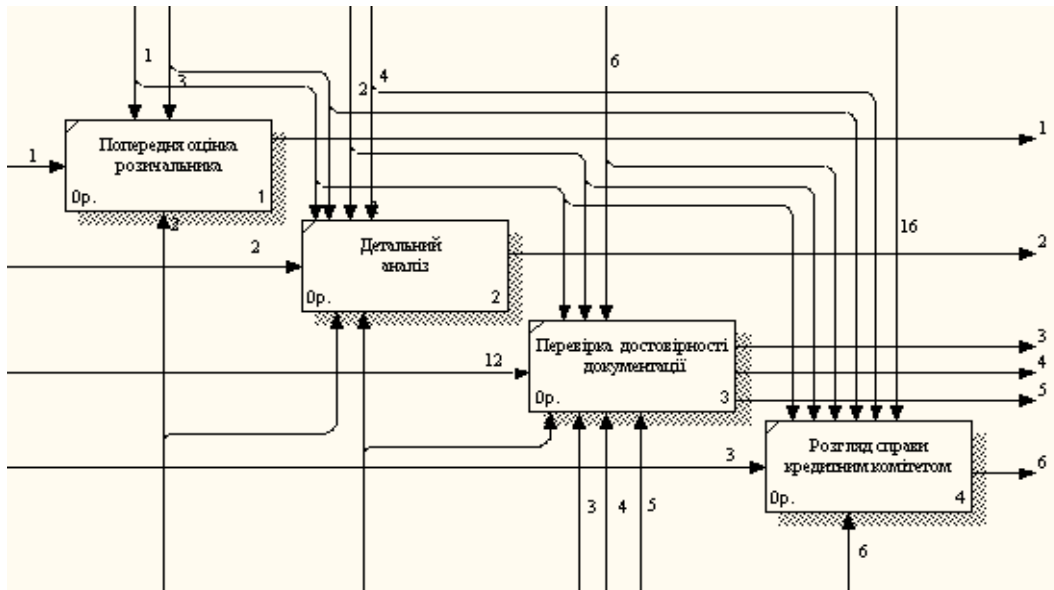

Рис. 2. Аналіз кредитоспроможності позичальника

Даний процес, у свою чергу, відбувається в такій послідовності:
 попередня оцінка позичальника;
 детальний аналіз;
 перевірка достовірності документації;
 розгляд справи кредитним комітетом.

Наук. керівн. Дзеніс В. О.

Література: 1. Нотация IDEF0 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mymanager.com.ua>.
 2. Герасимович А. М. Облік та аудит у комерційних банках / А. М. Герасимович, Т. В. Кривов'яз, О. А. Мазур ; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Герасимовича. – Львів : Вид. "Фенікс", 1999. – 512 с.